

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
В.о. ректора ДБТУ

А.І. Кудряшов

2024 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для здобуття ступеня освіти Бакалавр
на основі НРК6 (НРК7)

Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітня програма	Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітні траєкторії	Фінанси, банківська справа та страхування ІТ-фінанси, трейдинг та ринок криптовалют

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
1. Вимоги до рівня підготовки вступників.....	4
2. Зміст фахового вступного випробування у розрізі дисциплін.....	5
3. Критерії оцінювання фахового вступного випробування.....	17
4. Порядок проведення фахового вступного випробування.....	18
Рекомендована література.....	19
ДОДАТОК А Зразок «Екзаменаційний білет».....	26

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фахове вступне випробування – форма вступного випробування для вступу на основі здобутих раніше ступенів освіти, що передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей. Основа вступу – раніше здобутий освітній (освітньо- кваліфікаційний) рівень або освітній ступінь та відповідний рівень Національної рамки кваліфікацій (далі – НРК), на основі якого здійснюється вступ для здобуття ступеня вищої освіти, освітнього ступеня бакалавра – 6 рівень НРК (далі – НРК6), освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) – 7 рівень НРК (далі – НРК7)).

Фаховий іспит – форма вступного випробування для вступу на основі НРК6 або НРК7, що передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

На навчання за програмою підготовки бакалавра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок (освітні програми «Фінанси, банківська справа та страхування», «ІТ-фінанси, трейдинг та ринок криптовалют») можуть вступати особи, які отримали диплом молодшого спеціаліста, молодшого бакалавра, фахового молодшого бакалавра, бакалавра (НРК6), магістра (спеціаліста) з відповідної або іншої спеціальності (НРК 7) та продемонстрували достатній рівень знань за темами фахових дисциплін, перелік яких винесено для оцінювання підготовленості вступника для здобуття вищої освіти.

Для проведення конкурсних фахових вступних випробувань на навчання на основі здобутих раніше освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст, освітніх ступенів молодший бакалавр, бакалавр, магістр (спеціаліст), освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр, наказом ректора ДБТУ створюються фахові атестаційні комісії, діяльність яких регламентується Положенням про приймальну комісію вищого навчального закладу, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2015 року № 1085 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 4 листопада 2015 року за № 1351/27796.

Фахове вступне випробування проводиться фаховою атестаційною комісією за програмою, затвердженою ректором ДБТУ.

Програма фахового вступного випробування складена для вступників, які вступають на навчання до Державного біотехнологічного університету за ступенем освіти бакалавр спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань вступників.

Мета вступного фахового випробування полягає в комплексній перевірці знань вступників, отриманих ними в результаті вивчення дисциплін та оцінці відповідності цих знань вимогам до навчання за ступенем бакалавр спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, й допуску до участі у конкурсному відборі.

Умови проведення вступних випробувань. Фахові вступні випробування проводяться в усній формі, у вигляді іспиту очно або дистанційно. Іспит в усній формі проводиться не менше, ніж двома членами комісії з кожним вступником, яких призначає голова фахової комісії згідно з розкладом у день іспиту. Під час складання іспиту очно члени комісії відмічають правильність відповідей в аркуші усної відповіді, який по закінченні іспиту підписується вступником та членами відповідної комісії. Складання іспиту у дистанційній формі відбувається із застосуванням платформ Zoom, Google Meet. Інформація про результати іспиту оголошується вступникові в день його проведення.

Змістовно-методичне забезпечення вступних випробувань здійснюють науково-педагогічні працівники профільної кафедри.

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

До проходження фахового вступного випробування допускаються вступники, які виконали повністю навчальний план за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодший спеціаліст, освітніми ступенями молодший бакалавр, бакалавр, магістр (спеціаліст), освітньо-професійним ступенем фаховий молодший бакалавр й отримали диплом за відповідною або іншою спеціальністю.

Вступник повинен знати:

- термінологію, що стосується основних понять за фахом;
- знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
- знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
- визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

Вступник повинен вміти:

- вільно володіти термінологією за фахом;
- володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти;
- формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію;
- володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

2. ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ У РОЗРІЗІ ДИСЦИПЛІН

Програма фахового вступного випробування для зарахування на навчання за ступенем освіти бакалавр за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок містить основні питання за наступними темами:

I. ФІНАНСИ

Тема 1. Суть фінансів, їх функції і роль

Фінанси в системі ринкових відносин. Соціально-економічна сутність фінансів. Економічна природа та сутність фінансів. Історичні основи виникнення фінансів. Об'єктивна необхідність фінансів. Фінанси як економічна категорія. Характерні ознаки фінансів. Фінанси в системі економічних відносин, зв'язок з іншими категоріями. Фінансові ресурси, об'єкти та суб'єкти фінансових відносин. Основні теорії фінансів та дискусійні питання в теорії фінансів.

Функції фінансів: розподільча та контрольна. Первинний та вторинний розподіл та перерозподіл валового внутрішнього продукту та національного доходу. Моделі фінансових відносин у суспільстві. Місце держави та державного регулювання в механізмі перерозподілу національного доходу та його пропорціях. Первинні та вторинні доходи, що утворюються в результаті розподілу і перерозподілу ВВП.

Сутність контрольної функції фінансів. Контроль за розподілом, перерозподілом та використанням фондів фінансових ресурсів держави та суб'єктів господарювання. Фінансовий контроль, його необхідність та роль в обмінно-розподільчих відносинах. Фінансова інформація та її роль в реалізації контрольної функції.

Тема 2. Фінансова система

Роль фінансів у процесі розширеного відтворення. Особливості функціонування фінансів в процесі кругообігу індивідуального та суспільного капіталу на розширеній основі. Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва та структуру сукупного продукту. Роль фінансів і фінансових інструментів у державному регулюванні економіки та фінансовій політиці.

Склад та структура фінансової системи України, її основні сфери і ланки. Централізовані та децентралізовані фінанси, їх характеристика та взаємовідносини. Загальнодержавні (централізовані) фінанси: Державний бюджет, місцеві бюджети, позабюджетні державні фонди цільового призначення, державний кредит, страхові фонди. Децентралізовані фінанси. Фінанси підприємств різних форм власності як базова ланка фінансової системи держави. Взаємозв'язок між різними сферами та ланками фінансової системи. Фінансова інфраструктура і фінансовий ринок. Їх місце та роль у фінансовій системі.

Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм

Фінансова політика як складова частина економічної політики держави. Сутність, складові і типи фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Основні напрямки та завдання фінансової політики. Основні складові фінансової політики держави: бюджетна, податкова, інвестиційна, валютна, кредитна, облікова (дисконтна) політики, політика з управління фінансами і фінансового контролю. Монетарна та фіскальна політика.

Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин, інструментів та важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Складові елементи фінансового механізму: фінансові методи, фінансові важелі, правове, нормативне та інформаційне забезпечення.

Фінансове планування та регулювання. Управління фінансовим механізмом. Організаційно-правове забезпечення фінансової політики. Фінансове право. Фінансове законодавство в Україні.

Система управління державними фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Фінансовий апарат. Стратегічне та оперативне управління фінансами. Функції Президента, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України щодо загального управління фінансами. Функції Міністерства фінансів, Державної контрольно-ревізійної служби, державного Казначейства, Державної фіскальної адміністрації, Рахункової палати, Аудиторської палати, Національного банку України у сфері управління фінансами. Права й обов'язки органів законодавчої та виконавчої влади щодо управління державними фінансами. Місцеві органи управління фінансами.

Сутність та роль фінансового контролю в реалізації фінансової політики держави. Види, форми та методи фінансового контролю. Суб'єкти та об'єкти фінансового контролю. Зміст фінансового контролю та його правова база.

Види фінансового контролю: державний, відомчий, внутрішньо-господарський, аудиторський (незалежний), громадський (суспільний). Форми фінансового контролю: попередній, поточний, наступний. Методи фінансового контролю: перевірка, обстеження, аналіз, ревізія (повна, часткова, тематична, комплексна). Суб'єкти фінансового державного контролю в Україні.

Тема 4. Фінанси підприємницьких структур

Теоретичні основи організації фінансів підприємств. Сутність фінансів підприємств, їх функції, основи організації. Фінансові відносини суб'єктів господарювання та організація їх фінансової діяльності.

Характеристика основних типів підприємств та об'єднань підприємств. Основні принципи організації фінансів підприємств. Об'єкти та суб'єкти фінансів підприємств. Схема фінансової діяльності та грошових потоків підприємства. Методи організації фінансової діяльності підприємств.

Грошові фонди та фінансові ресурси підприємств. Класифікація та склад фінансових ресурсів підприємств. Характеристика власних, наданих та залучених (позичених) фінансових ресурсів. Характеристика основних грошових фондів підприємств: статутного, виробничих фондів (основного і

оборотного капіталу), амортизаційного, фондів споживання та нагромадження, резервного фонду, фонду заробітної плати, інвестиційного, валютного та ін. Характеристика витрат, доходів та фінансових результатів підприємства.

Прибуток підприємства: його роль, формування, розподіл та використання в умовах сучасної системи оподаткування.

Тема 5. Державні фінанси

Сутність та склад державних фінансів. Організація фінансової діяльності держави. Процеси формування та використання централізованих державних грошових фондів. Ланки державних фінансів: Державний бюджет, місцеві бюджети, фонди цільового призначення, державний кредит (державні позики), фінанси державного сектора. Встановлення оптимального співвідношення між рівнями державних фінансів.

Економічна суть та значення державних доходів. Методи мобілізації державних доходів, їх характеристика: податковий, кредитний, емісійний. Взаємозв'язок та протилежність фінансових методів формування державних доходів.

Економічна суть та класифікація державних видатків. Централізовані та децентралізовані державні видатки. Поточні видатки і видатки розвитку (капітальні), їх характеристика. Форми фінансування державних видатків: бюджетні інвестиції, державні трансферти (субсидії, субвенції, дотації), бюджетні кредити, кошторисне фінансування.

Тема 6. Державний бюджет і бюджетна система України

Бюджет як економічна та юридична категорія. Місце та значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Соціально-економічна суть і значення бюджету, його основні функції. Бюджетний механізм фінансового регулювання в умовах ринкової економіки. Основні напрямки бюджетної політики в Україні. Фінансова програма оздоровлення економіки України та роль Державного бюджету в її здійсненні.

Бюджетна система України, види бюджетів їх характеристика. Принципи бюджетного устрою. Поняття зведеного бюджету. Бюджетне регулювання. Бюджетний кодекс України. Поняття закріплених та регулюючих доходів. Субсидії, субвенції, дотації, кредитні ресурси, їх значення в процесі збалансування бюджетів різних рівнів.

Поняття бюджетного процесу та його основні етапи, організація бюджетного планування. Порядок складання, розгляду й затвердження проектів Державного та місцевого бюджетів. Удосконалення бюджетного планування й бюджетного регулювання. Бюджетне послання Президента та бюджетна резолюція Верховної Ради України. Касове виконання доходної та видаткової частини Державного та місцевих бюджетів через казначейство. Механізм секвестру бюджету.

Тема 7. Доходи і видатки державного бюджету України

Поняття бюджетної класифікації доходів, видатків, фінансування бюджету, боргу. Економічна суть доходів і видатків бюджету. Форми їх прояву і матеріальне втілення. Джерела формування бюджетних доходів. Форми і методи мобілізації грошових коштів у бюджет. Видатки бюджету. Основні напрямки використання бюджетних коштів.

Роль Державного бюджету в фінансовому забезпеченні економічного і соціального розвитку України. Формування доходів і видатків Державного бюджету України, їх склад і структура.

Роль Державного бюджету у фінансовому забезпеченні економічного і соціального розвитку України. Видатки Державного бюджету України. Основні напрямки використання бюджетних коштів. Склад видатків держбюджету. Вплив видатків на рух сукупного суспільного продукту і на процес розширеного відтворення. Поточні видатки і видатки розвитку. Регулювання бюджетних видатків. Принципи планування бюджетних видатків. Кошторисний порядок фінансування бюджетних установ та соціально-культурної сфери.

Визначення фіскальної (бюджетно-податкової) політики. Її основні цілі та інструменти. Вплив фіскальної політики на сукупний попит. Характеристика основних типів фіскальної політики: дискреційної (активної) та автоматичної (пасивної). Стимулююча та стримуюча фіскальна політика; вбудовані стабілізатори. Недоліки фіскальної політики.

Тема 8. Податки, податкова система та податкова політика

Визначення податків. Податки як головне джерело доходів Державного та місцевих бюджетів. Значення податків як економічної бази функціонування держави та вихідної категорії фінансів. Функції податків: фіскальна та регулююча, їх характеристика.

Податки, збори та обов'язкові платежі, їх ознаки та відмінності. Основні критерії класифікації податків. Прямі та непрямі податки, їх види та характеристика. Загальнодержавні та місцеві податки, їх види в Україні. Разові та систематичні податки. Закріплені та регулюючі (пропорційні) податки.

Податкова система: поняття, основи побудови. Податковий механізм, принципи і методи оподаткування. Основні елементи податкового механізму: платник податку, об'єкт оподаткування, податковий період, податкові ставки, податкові пільги, податкові санкції. Принципи податкової політики.

Характеристика основних податків податкової системи України.

Тема 9. Державний кредит та державний борг.

Формування бюджету та його збалансування. Бюджетний профіцит та дефіцит. Причини їх виникнення. Форми прояву бюджетного дефіциту: відкритий та прихований; свідомий та вимушений; активний та пасивний. Циклічний та структурний дефіцит бюджету, причини їх виникнення. Основні методи покриття бюджетного дефіциту.

Економічна суть державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави та фінансуванні бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського. Види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит. Міжнародний державний кредит.

Форми внутрішнього державного кредиту: ощадна справа і державні позики. Класифікація державних позик. Оформлення державних позик: облігаціями і казначейськими зобов'язаннями. Облігації внутрішньої державної позики в Україні (ОВПД).

Визначення державного боргу. Причини виникнення державного боргу. Поточний та капітальний державний борг, внутрішній та зовнішній борг. Економічні наслідки державного боргу. Джерела погашення державного боргу.

Управління державним боргом: рефінансування, конверсія, консолідація, уніфікація, реструктуризація. Структура державного зовнішнього боргу України.

Тема 10. Місцеві фінанси

Суть місцевих фінансів, їх склад і роль у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань в умовах ринкових відносин. Фінансові ресурси місцевих органів влади, їх джерела формування та напрямки використання.

Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. Загальнодержавні податки і збори, що закріплені за місцевими бюджетами. Види неподаткових надходжень у місцеві бюджети. Соціальна спрямованість видаткової частини місцевих бюджетів. Фінансування поточних та капітальних видатків. Фінансування витрат місцевого самоврядування, адміністративного апарату місцевих органів влади.

Тема 11. Соціальні позабюджетні фонди

Соціальні позабюджетні фонди як складова частина державних фінансів. Недержавні фонди соціального забезпечення, їх роль і значення. Необхідність існування цільових фондів. Види соціальних позабюджетних фондів, їх класифікація та характерні ознаки.

Пенсійний фонд України: призначення, джерела формування, напрямки використання.

Фонд соціального страхування на випадок тимчасової втрати працездатності: призначення, джерела формування, напрями використання.

Фонд соціального страхування на випадок безробіття, джерела його формування, напрями використання. Механізм справляння обов'язкових страхових внесків на випадок безробіття.

Фонд загальнообов'язкового соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань: призначення, порядок формування та напрями використання.

Недержавні фонди соціального забезпечення, нормативні акти щодо їх створення. Види недержавних пенсійних фондів, джерела їх формування і напрями використання. Благодійні фонди, мета і порядок їх створення та призначення.

Тема 12. Фінансовий ринок

Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів. Функції фінансового ринку в ринковій економіці. Взаємовідносини продавців та покупців тимчасово вільних грошових коштів на фінансовому ринку. Системна структуризація грошового ринку: з часовою ознакою; за інституціональною ознакою; за видом фінансових інструментів. Характеристика грошового ринку: облікового, міжбанківського, валютного. Характеристика ринку капіталів: ринку цінних паперів; ринку середньо- та довгострокових банківських кредитів.

Кредитний ринок як сукупність фінансово-кредитних інститутів: банківський сектор, небанківський сектор, страховий сектор. Класифікація фінансових посередників на фінансовому ринку.

Ринок цінних паперів, його роль та структура. Первинний та вторинний ринок цінних паперів. Біржовий та позабіржовий ринок. Види цінних паперів, їх класифікація і характеристика. Суб'єкти ринку цінних паперів: емітенти, інвестори, посередники, фондова біржа. Організація угод, порядок роботи, правила торгівлі на фондовій біржі.

Тема 13. Страхування. Страховий ринок

Економічна суть і необхідність страхування. Фінансові відносини у сфері страхування. Загальнодержавне і суспільне значення страхування. Форми і методи страхового захисту. Система страхових фондів. Функції і принципи страхування.

Класифікація страхування. Об'єкти страхування. Форми проведення страхування. Види обов'язкового страхування. Добровільне страхування.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку, його організаційна структура. Об'єкт страхового ринку - страхова послуга. Формування й розвиток страхового ринку в Україні. Учасники страхового ринку. Організаційно-правова, інституційна, галузева і територіальна структура страхового ринку. Об'єднання страховиків.

Державний нагляд за страховою діяльністю. Ліцензування страхової діяльності. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг в Україні, її роль у розвитку національного ринку страхових послуг. Основні напрями вдосконалення державної політики в галузі страхових послуг.

II. ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Тема 1. Сутність і функції грошей

Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об'єктивний результат розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у творенні грошей.

Сутність грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Гроші як особливий товар, особливості мінової і споживної вартості грошей як товару. Конкретна і загально споживна вартість грошового товару, формування суперечності між ними і вирішення її в неповноцінних грошах. Суперечність між реальною і номінальною вартістю грошей і її вирішення в неповноцінних грошах. Гроші як форма суспільних відносин. Гроші як гроші і гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Форми грошей та їх еволюція. Причини та механізм еволюції форм грошей від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини та механізм демонетизації золота. Неповноцінні форми грошей та їх кредитна природа. Еволюція кредитних грошей від урядових (казначейських) зобов'язань до зобов'язань центрального банку. Сучасні кредитні засоби обігу. Роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань як грошей.

Вартість грошей. Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей як грошей. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість зберігання грошей та процент.

Функції грошей. Поняття функції грошей. Функція міри вартості, її сутність, сфера використання. Масштаб цін. Ідеальний характер міри вартості. Ціна як грошовий вираз вартості товарів. Міра вартості в умовах інфляції. Функція засобу обігу, її сутність, сфера використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції. Гроші як засіб обігу в умовах інфляції. Функція засобу платежу, її сутність, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання. Вплив інфляції на гроші як засіб платежу. Функція засобу нагромадження, її сутність, сфера використання. Вплив часу та інфляції на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Сутність світових грошей. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання як світових грошей національних та колективних валют.

Взаємозв'язок функцій грошей. Дискусії щодо кількості функцій грошей.

Якісні властивості грошей. Стабільність вартості як базова якісна характеристика грошей. Економічність, довготривалість використання, однорідність, надійність, подільність та портативність грошей.

Роль грошей у ринковій економіці. Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні й соціальні процеси. Грошове середовище як фактор впливу на матеріальні інтереси та виробничу активність економічних суб'єктів. Вплив зміни кількості грошей на основні макро- та мікроекономічні процеси. Гроші як інструмент регулювання економіки. Зміна впливу кількісних параметрів грошей на економіку на коротко- та довгострокових інтервалах. Еволюція ролі грошей у перехідній економіці України.

Тема 2. Грошовий оборот і грошові потоки

Сутність грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Основні суб'єкти грошового обороту. Основні ринки, що взаємопов'язані грошовим оборотом. Сукупний грошовий оборот як макроекономічне явище та оборот грошей на мікроекономічному рівні, їх єдність та відмінності. Економічна основа грошового обороту. Єдність та безперервність як визначальні риси грошового обороту.

Модель сукупного грошового обороту. Обороти продуктів та доходів як основа побудови грошового обороту. Групування суб'єктів обороту в моделі. Грошові потоки та їх взаємозв'язок у моделі. Національний дохід і національний продукт як визначальні потоки грошового обороту. Потоки ін'єкцій і потоки витрат. Балансування грошового обороту.

Структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий сектори грошового обороту. Сектор грошового обігу, фіскально-бюджетний та кредитний сектори.

Маса грошей, що обслуговує грошовий оборот: поняття, склад та фактори, що визначають зміну. Показники маси грошей, грошові агрегати, їх характеристика, грошова база, її склад.

Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають швидкість обігу. Вплив швидкості на масу та сталість грошей. Порядок визначення швидкості обігу грошей.

Закон кількості грошей, необхідних для обороту, його сутність, вимоги та наслідки порушення вимог.

Механізм зміни маси грошей в обороті. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків.

Грошово-кредитний мультиплікатор, його механізм, показники мультиплікатора та чинники впливу на його рівень.

Тема 3. Грошовий ринок

Сутність грошового ринку. Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Суб'єкти та інструменти грошового ринку. Особливості прояву на грошовому ринку основних ринкових ознак – попиту, пропозиції, ціни.

Інституційна модель грошового ринку. Сектори прямого і опосередкованого фінансування. Потоки та суб'єкти в обох секторах грошового ринку. Банки і небанківські фінансово-кредитні структури як фінансові посередники грошового ринку.

Структура грошового ринку. Критерії класифікації. Ринок грошей і ринок капіталів. Ринок цінних паперів та валютний ринок як складові грошового ринку.

Попит на гроші. Суть та форми прояву попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші.

Пропозиція грошей. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей»

Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку.

Заощадження та інвестиції в механізмі грошового ринку. Заощадження населення як єдине джерело і верхня межа чистих інвестицій. Вплив процентної ставки на заощадження та інвестиції. Вплив бюджетного дефіциту на балансування заощаджень та інвестицій

Тема 4. Грошові системи

Сутність грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи.

Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевого й кредитного обігу.

Створення і розвиток грошової системи України. Необхідність створення грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні.

Державне регулювання грошового обороту як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи регулювання – методи прямого впливу і методи опосередкованого впливу. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання економіки. Емісійний дохід і монетизація бюджетного дефіциту.

Грошово-кредитна політика центрального банку – сутність, типи, стратегічні цілі, проміжні та тактичні завдання. Інструменти грошово-кредитного регулювання. Проблема монетизації ВВП в Україні.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

Сутність, форми прояву та закономірності розвитку інфляції.

Причини інфляції. Інфляція попиту та інфляція витрат.

Економічні та соціальні наслідки інфляції. Вплив інфляції на інвестиції та розвиток виробництва. Інфляція та економічний цикл.

Державне регулювання інфляції. Антиінфляційна політика. Особливості інфляції в Україні в перехідний період.

Сутність грошових реформ. Види грошових реформ та способи їх класифікації. Особливості проведення грошової реформи в Україні. Багатофакторність, багатоцільове спрямування та довготривалість грошової реформи в Україні. Порядок випуску гривні в оборот у вересні 1996 р.

Тема 6. Валютний ринок та валютні системи

Сутність валюти, призначення та сфера використання. Види валют: національні, іноземні, колективні, конвертовані, неконвертовані. Чинники та значення конвертованості валюти. Особливості валютних відносин.

Валютний ринок: сутність, об'єкти та суб'єкти, ціна, інфраструктура. Чинники впливу на кон'юнктуру валютного ринку. Характеристика основних операцій на валютному ринку.

Валютний курс: сутність, основи формування та чинники впливу. Види валютних курсів. Регулювання валютних курсів. Розвиток режиму валютного курсу в Україні.

Валютні системи та валютна політика. Поняття, призначення та елементи національної валютної системи. Валютне регулювання та валютна політика: курсова, облікова, інтервенційна. Особливості формування валютної системи України. Органи валютного регулювання.

Платіжний баланс та золотовалютні резерви. Сутність, побудова, призначення та використання платіжного балансу. Сутність, призначення та використання золотовалютних резервів.

Світова та міжнародні валютні системи. Поняття світової валютної системи, її елементи та етапи розвитку, Бреттон-Вудська та Ямайська світові валютні системи. Поняття міжнародної валютної системи. Формування Європейської валютної системи, трансформація її в Європейський валютний союз зі спільною валютою та єдиним центральним банком.

Міжнародні ринки грошей та капіталів: сутність, призначення, інструменти. Основні світові центри ринків грошей та капіталів. Євरोринок, його призначення та види.

Тема 7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

Абстрактний та прикладний (монетаристський) напрямок в теорії грошей.

Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Еволюція постулатів кількісної теорії. Номіналістичне трактування сутності грошей послідовниками кількісної теорії. Кількісний фактор у працях А. Сміта, Д. Рікардо, К. Маркса. «Трансакційний» варіант кількісної теорії І. Фішера.

Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. «Кон'юнктурний варіант» теорії грошей М. Туган-Барановського. «Кембриджська версія» кількісної теорії.

Внесок Дж. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Зміна акцентів в оцінці ролі держави в економічному регулюванні та механізм впливу на економіку. «Передатний механізм» у трактуванні Кейнса. Неминучість інфляційних наслідків реалізації кейнсіанських концепцій.

Сучасний монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії. Відмінності монетаристських трактувань ролі держави в регулюванні економіки. Вклад М. Фрідмена в розроблення монетарної політики на основі неокласичного варіанта кількісної теорії.

Зближення позицій монетаристів та неокейнсіанських у їх рекомендаціях щодо грошово-кредитної політики в сучасних умовах. Кейнсіансько-неокласичний синтез.

Грошово-кредитна політика України у світлі сучасних монетаристських теорій.

III. КРЕДИТ

Тема 1. Сутність і функції кредиту

Необхідність кредиту. загальні передумови формування кредитних відносин. Економічні чинники розвитку кредиту та особливості прояву їх у різних галузях народного господарства.

Сутність кредиту. Кредит як форма руху вартості на основі повернення. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільного виробництва. Кредит як форма суспільних відносин. Об'єкти і суб'єкти кредиту. Позичковий капітал та кредит. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями. Теоретичні концепції кредиту. Стадії та закономірності руху кредиту. Кругооборот капіталу і виокремлення стадій руху кредиту. Закономірності руху кредиту на мікро- і макрорівнях. Принципи кредитування. Функції кредиту, їх сутність та призначення.

Тема 2. Фінансові посередники грошового ринку

Сутність, призначення та види фінансового посередництва. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. Сутність та функції банків.

Банківська система. Поняття банківської системи, її цілі та функції. Специфічні риси банківської системи. Принципи побудови банківської системи. Особливості побудови банківської системи в Україні.

Небанківські фінансово-кредитні установи. Схожість та відмінність їх діяльності і діяльності банків. Види та характеристика основних видів небанківських фінансово-кредитних установ: страхових компаній, пенсійних фондів, інвестиційних фондів та ін.

Тема 3. Центральні банки

Призначення, статус та основи організації центрального банку. Незалежний статус центрального банку, його значення та форми реалізації.

Операції центрального банку. Характеристика емісійної операції, операцій банку банків, банківського регулювання та нагляду фінансового агента уряду, провідника монетарної політики.

Походження та розвиток центральних банків. Чинники, що зумовили появу центральних банків. Особливості розвитку центральних банків Англії, США. Створення Європейської системи центральних банків.

Становлення центрального банку в Україні. Його структура, статус та органи управління.

Тема 4. Комерційні банки

Поняття комерційного банку, призначення, класифікація та види комерційних банків.

Походження та розвиток комерційних банків. Еволюція банків від приватних кредиторів до багатофункціональних посередників на грошовому ринку. Банки в умовах капіталізму. Роль банків у сучасних ринкових економіках. Основи організації та специфіка діяльності комерційних банків.

Порядок створення банку, його реєстрація та ліцензування діяльності. Організаційні структури та функціональні особливості окремих видів банків.

Пасивні операції комерційних банків. Формування власного капіталу банку. Залучення і запозичення коштів.

Активні операції комерційних банків. Кредитні операції. Інвестиційні операції.

Банківські послуги. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів. Інші види банківських послуг.

Стабільність банків і механізм її забезпечення. Поняття банківської стабільності та її значення. Показники стабільності та економічні нормативи, що її забезпечують. Страхування банківських депозитів. Створення резервів для покриття ризиків. Ліквідність банків.

Особливості становлення і розвитку комерційних банків в Україні.

Тема 5. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

Міжнародний валютний фонд. Організація та функціональне призначення МВФ. Напрямки співпраці МВФ з країнами колишнього СРСР, у тому числі з Україною.

Група Світового банку. Основи організації, структура та призначення Світового банку. Форми співпраці структур Світового банку з Україною. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції. Створення та призначення Чорноморського банку торгівлі та розвитку.

Європейський банк реконструкції та розвитку. Порядок створення, призначення і функції ЄБРР. Напрямки співробітництва з Україною.

Банк міжнародних розрахунків. Необхідність та порядок створення БМР. Функції банку. Роль БМР у розвитку міжнародного співробітництва у валютно-кредитній сфері.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступник має надати відповіді на три питання, що зазначені в екзаменаційному білеті. Кожне питання оцінюється окремо. Результати фахового вступного випробування обчислюються за шкалою від 100 до 200 балів:

$$P=P1+P2+P3,$$

де П1 – оцінка за перше питання (за шкалою 0-60).

П2 – оцінка за друге питання (за шкалою 0-60).

П3 – оцінка за третє питання (за шкалою 0-80).

Оцінювання рівня підготовки, тобто знань і умінь вступника, відбувається на підставі наступних критеріїв:

1. Правильність відповіді;
2. Ступінь усвідомлення програмного матеріалу;
3. Вміння користуватись засвоєним матеріалом.

Результати фахового вступного випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів з урахування рівнів підготовки:

– **180-200 балів** (оцінка „відмінно”) одержують абітурієнти, які всебічно, систематично і глибоко володіють матеріалом, вміють самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїли основну й ознайомлені з додатковою літературою, яка рекомендована програмою. Оцінка „відмінно” виставляється абітурієнтам, які розуміють взаємозв'язки основних понять дисципліни для професії, яку вони набувають. Проявляють нахили до наукової роботи;

– **160-179 балів** (оцінка „дуже добре”) – вище від середнього рівня (з кількома помилками) заслуговують абітурієнти, які повністю опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, рекомендовану програмою. Оцінка „дуже добре” виставляється абітурієнтам, які показують систематичний характер знань з дисципліни;

– **140-159 балів** (оцінка „добре”) – в загальному робота абітурієнтами виконана, але з певною кількістю помилок. Оцінку „добре” заслуговують абітурієнти, які опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою;

– **120-139 балів** (оцінка „задовільно”) заслуговують абітурієнти, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але із значною кількістю помилок, ознайомлені з основною

літературою, яка рекомендована програмою. Оцінка „задовільно” виставляється абітурієнтам, які допустили на випробуванні помилки під час виконання завдань, але під керівництвом викладача знаходять шляхи їх подолання;

– **100-119 балів** (оцінка „достатньо”) заслуговують абітурієнти, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії;

– **0-99 балів** (оцінка „незадовільно”) виставляють абітурієнтам, які погано оволоділи навчально-програмним матеріалом, допускають велику кількість помилок під час виконання завдань, передбачених програмою. Оцінка „незадовільно” виставляється абітурієнтам, які не можуть продовжувати навчання без додаткових знань з певної дисципліни. Фахове випробування вважається таким, яке не складено, вступник до участі у конкурсному випробуванні не допускається.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі усного іспиту очно або дистанційно. Для проведення вступного випробування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробування ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Для проведення вступного випробування головами фахових атестаційних комісій попередньо готуються екзаменаційні білети відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється на веб-сайті Університету.

Фахове вступне випробування проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до ДБТУ.

На іспиті вступник повинен пред'явити документ, який посвідчує особу (паспорт громадянина України у вигляді книжечки, ID-картка), при пред'явленні якого він отримує завдання (екзаменаційний білет). Екзаменаційний білет містить завдання з тем, вказаних у програмі фахового вступного випробування. Тривалість іспиту – до 2-х астрономічних годин. Користуватися при підготовці друкованими, електронними або іншими інформаційними засобами забороняється.

Результати випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів за правилами, вказаними в розділі «Критерії оцінювання фахового вступного випробування». Рівень знань вступника за результатами іспиту заноситься також до екзаменаційної відомості і підтверджується підписами голови та членів комісії. Відомість оформляється одночасно з «екзаменаційним листом» вступника і передається до приймальної комісії в день складання фахового вступного випробування.

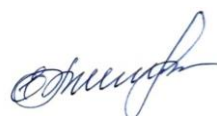
Розробники:

Канд. екон. наук., доц.,
завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Ставерська Т.О.

Канд. екон. наук., доц.,
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Малій О.Г.

Канд. екон. наук., доц.,
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Лисак Г.Г.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2015. 98 с.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. Редакція станом на 01.01.2021. URL : <https://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/kodeks/927.html>
3. Господарський Кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. Редакція станом на 27.02.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. Редакція станом на 13.02.2021. URL : <https://tax.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/kodeksi/63772.html>
5. Митний кодекс України : Закон від 13.03.2012 № 4495-VI. Редакція станом на 01.01.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
6. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Редакція станом на 25.02.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Про банкрутство : Закон України від 30.06.1999 р. № 784-XIV зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
8. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України 4.05.1992 № 2343 зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Редакція станом на 14.11.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
10. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. *Урядовий кур'єр*. 2018. № 139. Дата оновлення : 28.04.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
11. Про Державний бюджет України (на відповідний рік) : Закон України. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>
12. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
13. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. Редакція станом на 01.01.2021. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
14. Про обіг векселів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
15. Про основні напрями бюджетної політики (на відповідний рік) : Постанова Верховної Ради України. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>
16. Про основні напрями бюджетної політики (на відповідний рік) : Постанова Верховної Ради України. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>
17. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні : Закон України від 05.04.2001. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 29. Ст. 137. Дата оновлення : 03.07.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text>
18. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
19. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових

послуг : Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. *Урядовий кур'єр*. 2001. № 154. Дата оновлення: 01.07.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>

20. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : Наказ Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

21. Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки : Наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. № 170. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

22. Методичні рекомендації по виявленню ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства : Наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 р. № 1361). URL : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=161074

23. Про затвердження Методичних рекомендацій застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15.03.2013 р. № 253. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

24. Про затвердження Положення про порядок регулювання діяльності банківських груп : Постанова Правління Національного банку України «» від 20.06.2012 р. № 254 зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

25. Близнюк О.П., Іванюта О.М. Ринок фінансових послуг: Навч. посіб. для студентів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Харків : Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2017. 255 с.

26. Бюджетна система: навч. посіб. / реком. МОН України; 2-ге вид., перероб. і доп. / І. Л. Шевчук, В. О. Черепанова, Т. О. Ставерська. Харків : Видавець Іванченко І.С., 2015. 284 с. URL : <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/10384>

27. Бюджетна система: підручник / за ред. В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко, З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 460 с.

28. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М. та ін. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ, 2017. 119 с.

29. Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін. Податкова система: навч. посіб. / за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.

30. Горох О.В. Фінанси: навч. посіб. Харків : Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва, 2021. 190 с.

31. Горох О.В., Скоромна О.Ю. Фінанси аграрних підприємств: навч. посіб. Харків : ХНАУ, 2020. 226 с.

32. Гроші та кредит : курс лекцій для підготовки бакалаврів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (10 кредитів) / І. Л. Шевчук, Т. О. Ставерська, О. П. Близнюк. Харків : 2016. URL :

<https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/10504>

33. Гроші та кредит : навч. посіб. для підготовки здоб. вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Ч. 1. Гроші. І. Л. Шевчук, Т. О. Ставерська, О. В. Жилякова та ін. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2018. 271 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/10389>

34. Гроші та кредит : навч. посіб. для підготовки здоб. вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Ч. 2. Кредит. / І. Л. Шевчук, Т. О. Ставерська, О. В. Жилякова та ін. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2019. 186 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/10420>

35. Гроші та кредит : навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / Т. О. Ставерська, І. Л. Шевчук, І. С. Андрющенко. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015. 88 с.

36. Євдокімова М. О. Місцеві фінанси: навч. посібник. Харків : ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. 2014. 343 с.

37. Європейський Союз: теорія і практика інтеграції заради успіху : навч. посіб. / за заг. ред. А. В. Матвійчука. Рівне : Волинські обереги, 2019. 155 с.

38. Жилякова О. В. Страхіві послуги : навч. посіб. для студентів напряму підготовки 6.030508 Фінанси і кредит / О. В. Жилякова, І. Л. Шевчук. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2013. 184 с.

39. Зятковський І. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Чернівці : КП «Видавництво «Золоті литаври», 2016. 274 с.

40. Коваленко Д. І. Гроші та кредит : теорія і практика: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 352 с.

41. Косова Т. Д. Аналіз банківської діяльності : навч. посібник для студентів. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 486 с.

42. Кропельницька С. О., Плець І. І. Страхіві послуги : навч.-інтеракт. посіб. / 2-е вид., доп. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний ун-т ім. В. Стефаника», 2016. 390 с.

43. Крутова А. С., Андрющенко І. С. Адміністрування податків та обов'язкових платежів: навч. посіб. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2016. 139 с.

44. Крутько М.А., Рижик І.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. П., Міжн. наук.-техн. ун-т ім. академ. Ю. Бугая, Полтав. ін-т бізн., 2021. 151 с.

45. Крутько М.А. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / М.А. Крутько, С.М. Калініченко, О.М. Гіржева, С.В. Кускова. Харків: «Міськдрук», 2016. 320 с.

46. Малій О.Г. Фінансовий аналіз. Курс лекцій. Харків : ХНТУСГ, 2018. 163 с.

47. Мединська Т. В., Чабанюк О. М. Спеціальні податкові режими: загальні положення, облік і звітність : навч.-практ. посіб. Київ : Алерта, 2017. 240 с.

48. Міщенко В.С., Нагаєва Г.О. Фінанси: навч. посібн. Харків : ХНАУ, 2020. 126 с.

49. Наталенко Н. В. Фінанси та бюджет об'єднаної громади: навч. модуль. Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. 72 с.

50. Непран А.В., Литвинов А.І. та ін. Економіка і фінанси підприємства: практикум. За ред. А.В. Непрана. Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2021. 429 с.
51. Олійник О.В., Нагаєва Г.О. Страхування: навч. посіб. Харків : Стильна типографія, 2020. 256 с.
52. Олійник О.В., Морозова Г.С. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Харків : Харк. нац. аграр. ун-т ім. ВВ Докучаєва, 2020. 248 с.
53. Пасічний М. Д. Фінансова політика держави : монографія. Київ : КНТЕУ, 2019. 440 с
54. Плиса В. Й. Страхування : підручник. Київ : Каравела, 2019. 512 с.
55. Податкова політика держави. Ще один великий компроміс / за заг. ред. К. І. Швабія. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 61 с.
56. Податкова система : навч. посіб. / за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків : Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.
57. Податок на доходи фізичних осіб та єдиний соціальний внесок: новації реформ та їх наслідки : монографія. Київ : Алерта, 2018. 442 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 124).
58. Сокиринська І.Г. Журавльова Т.О. , Аберніхіна І.Г. Страховий менеджмент. Навч. посіб. Дніпропетровськ : Пороги, 2016. 301 с.
59. Сороківська М. В., Андрейків Т. Я. Фінанси підприємств: навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2015. 288 с.
60. Соціальне страхування : підручник / за ред. О. П. Кириленко та В. С. Толуб'яка. Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2016. 516 с.
61. Ставерська Т. О., Іванюта О. М. Історія фінансів : навч. посіб. Харків : ФОП Іванченко, 2013. 83 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/11549>
62. Ставерська Т. О., Близнюк О. П., Лисак Г. Г. Гроші та кредит : курс лекцій для підготовки бакалаврів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (4 кредити). Електрон. дані. Харків: ДБТУ, 2022. 384 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/4463>
63. Ставерська Т. О., Близнюк О. П., Лисак Г. Г. Гроші та кредит: курс лекцій для підготовки бакалаврів за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування (10 кредитів). Електрон. дані. Х.: ДБТУ, 2022. 383 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/3891>
64. Станкус Т., Матвеева В. Бюджетний процес та закупівлі в органах місцевого самоврядування. Харків : Фактор, 2016. 120 с.
65. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. Київ : Алерта, 2017. 406 с.
66. Страхові послуги : навч. посіб. / Д. І. Дема, О. М. Віленчук, І. В. Дем'янюк; за заг. ред. Д. І. Деми. [3-тє вид.]. Київ : Алерта, 2017. 526 с.
67. Страховий менеджмент: опорний конспект лекцій з дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування / розроб. О.В. Жилякова. Харків : ХДУХТ, 2017. 110 с. URL : <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/11756>
68. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. Київ : Кондор,

2019. 592 с.

69. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посібник / А.С. Крутова, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2017. 186 с.

70. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) : підруч. / за ред. В. О. Онищенко. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 599 с.

71. Фінанси підприємств : навч. посіб. : практикум / Н. О. Власова, Т. В. П'ятак, Т. І. Кочетова; за наук. ред. проф. Власової Н. О. Харків : Світ книг, 2020. 312 с.

72. Фінанси підприємств : підручник / Н. О. Власова, В. А. Міщенко, Т. В. П'ятак, Т. І. Кочетова, А. В. Котлярова; за наук. ред. проф. Н. О. Власової. Харків : Світ книг, 2018. 437 с.

73. Фінанси : експрес-курс : навч. посіб. / за заг. ред. І. С. Волохової. Харків : Видавництво «ПромАрт», 2018. 262 с.

74. Фінанси : навч. посіб. / А. С. Крутова, О. П. Близнюк, Л. І. Лачкова та ін. Харків : Вид-во «Лідер», 2013. 560 с. URL : <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/11551>

75. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для студентів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування / І.А. Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова та ін. Харків : ХДУХТ, 2017. 202 с. URL : <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/handle/123456789/1864>

76. Фісун І. В. Страхування : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2018. 240 с.

77. Dialectics of the reform of the excise taxation of tobacco products in Ukraine: euointegration aspect / ed. by V. I. Korotun. Kiev : Alerta, 2018, 94 p.

78. Duncombe William. Lecture Notes in Public Budgeting and Financial Management. *World Scientific Lecture Notes in Economics*. Vol. 5. USA : Syracuse University, 2018. P. 336. URL : <https://doi.org/10.1142/10177>

79. Yinger John. Lecture Notes in State and Local Public Finance. *World Scientific Lecture Notes in Economics and Policy*. Vol. 8. USA : Syracuse University, 2020. P. 560. URL : <https://doi.org/10.1142/11296>

Додаткову інформацію під час підготовки вступних випробувань абітурієнт може знайти на офіційних сайтах державних органів центральної влади, галузевих міністерств або інших інформаційних порталах, зокрема:

1. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України «SMIDA». URL : <https://smida.gov.ua/>

2. Академія фінансового управління Міністерства фінансів України. URL : <http://ndfi.minfm.gov.ua/>

3. Віртуальний університет Міністерства фінансів України. URL : <http://edu.minfm.gov.ua/Pages/Default.aspx>

4. Державна аудиторська служба України. URL : <http://www.dkrs.gov.ua/>

5. Державна казначейська служба України. URL : <http://www.treasurv.gov.ua/>

6. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

7. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень. URL : <http://www.ibser.org.ua>.

8. Інтернет-представництво Національного банку України. URL : <https://bank.gov.ua/20>
9. Львівська національна бібліотека України ім. В. Стефаника. URL : <http://www.lsl.lviv.ua/>
10. Міністерство економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL : <http://www.me.gov.ua/>
11. Міністерство фінансів України. URL : <http://www.minfin.gov.ua>.
12. Місцеві фінанси. URL : <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/rozvitok-regionu/decentralizaciya/metodichni-materiali/miscevi-finansi>
13. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
14. Незалежна асоціація банків України. URL : <https://nabu.ua/ua/>
15. Офіційний сайт Асоціації міст України. URL : <http://www.auc.org.ua/>
16. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад. Асоціація громад. URL : <http://vassr.org/index.php/ua/>
18. Офіційний сайт Інституту громадянського суспільства. URL : <http://www.csi.org.ua/www/?cat=5>
19. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. URL : <http://www.budget.rada.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Президента України. URL : <http://www.president.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Української асоціації районних та обласних рад. Всеукраїнська асоціація місцевого самоврядування. URL : <http://uaror.org.ua/>
22. Офіційний сайт Урядового порталу. URL : <http://www.kmu.gov.ua/>
23. Репозитарій Державного біотехнологічного університету. URL : <https://repo.btu.kharkov.ua/>
24. *Урядовий кур'єр*. Газета Кабінету міністрів України. URL : <http://www.ukurier.gov.ua/>

Зразок «Екзаменаційний білет»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний біотехнологічний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
В.о. ректора ДБТУ

_____ Кудряшов А.І.
« _____ » _____ 2024 р.

Голова фахової атестаційної комісії
_____ к.е.н., доц. Т.О. Ставерська

Освітній ступінь
«Бакалавр»
Спеціальність
072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок
Освітня програма
«Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1
фахового вступного іспиту

1. Фінанси в системі ринкових відносин.
2. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей.
3. Функції кредиту, їх сутність та призначення.

Електронне навчально-методичне видання

**СТАВЕРСЬКА Тетяна Олександрівна
МАЛІЙ Олена Григорівна
ЛИСАК Галина Георгіївна**

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для здобуття ступеня освіти Бакалавр
на основі НРК6 та НРК7
для галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок**

План 2024 р., поз.

Підп. до друку 25.04.2024 р. Об'єм даних 204 Кб.

Видавець і виготівник
Державний біотехнологічний університет
вул. Алчевських, 44, м. Харків, 61002